

Κοινωνικά δίκτυα γειτονιάς στην πόλη του Μπέργκαμο στην Ιταλία

“Στο σημερινό αστικό περιβάλλον, το οποίο είναι ολοένα και πιο κατακερματισμένο και εξατομικευμένο, τα Κοινωνικά Δίκτυα προσφέρουν γόνιμο έδαφος για την ανάπτυξη της κοινωνικής συνοχής.”

Andrea Preda, 'εμπυχωτής γειτονιάς' στα Κοινωνικά Δίκτυα του Δήμου του Μπέργκαμο

Το πλαίσιο

Τα Κοινωνικά Δίκτυα γειτονιάς στην πόλη του Μπέργκαμο στην Ιταλία, άρχισαν να αναπτύσσονται από τα τέλη της δεκαετίας του 1990. Ξεκίνησαν είτε αυθόρμητα είτε με αφορμή πρωτοβουλίες ομάδων κατοίκων, τοπικών οργανώσεων, θεσμικών ή άτυπων επιτροπών, φορέων κοινωνικών υπηρεσιών, που δραστηριοποιούνταν στην πόλη αυτή.

Κοινωνικά Δίκτυα, τα οποία έχουν μεταξύ τους διαφορετικά χαρακτηριστικά και διαφορετική ιστορία, υπάρχουν σήμερα σε 22 γειτονίες του Μπέργκαμο και αποτελούν έναν ουσιαστικό πόρο και έναν προνομιούχο δείκτη της κατάστασης της 'υγείας' της γειτονιάς στην οποία δραστηριοποιούνται. Ανάμεσα στα 15 και 35 άτομα συμμετέχουν στις μηνιαίες συναντήσεις κάθε Δικτύου, ενώ συνολικά εμπλέκονται ενεργά πάνω από 390 κοινωνικές ομάδες (οργανώσεις, άτυπες ομάδες, συνεταιρισμοί, σχολεία, δημόσιες υπηρεσίες ...). Παρόμοιες δράσεις έχουν αναπτυχθεί και στις πόλεις Monza και Crema.

Συνέντευξη

Ο Andrea Preda εργάζεται ως 'εμπυχωτής γειτονιάς' στην υπηρεσία των Κοινωνικών Δικτύων του Δήμου του Μπέργκαμο. Παρουσιάζουμε εδώ τα όσα μας είπε.

Ερώτηση: Ποιοι συμμετέχουν στα Κοινωνικά Δίκτυα και ποιοι τα δημιούργησαν;

Andrea: Τα κοινωνικά δίκτυα αποτελούν χώρους διαλόγου με τους εκπροσώπους των οργανισμών και των θεσμών που βρίσκονται στην επικράτειά τους. Έχουν ως στόχο την προστασία των κοινών αγαθών [1] και τη διαφύλαξη της κοινωνικής συνοχής της κάθε γειτονιάς, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχική δημοκρατία και τη την ανάπτυξη αισθήματος κοινωνικής ευθύνης (ευθύνης από κοινού μεταξύ των τοπικών αρχών -Δημαρχία- και των πολιτών). Το πεδίο δράσης αφορά διάφορους τομείς της καθημερινότητας των κατοίκων: προώθηση της καλής υγείας, οικογένεια, φροντίδα για τα παιδιά, τους εφήβους και την νεολαία, εκπαίδευση ενηλίκων, κοινωνική ένταξη, αστικός χώρος, κοινόχρηστοι χώροι, πολιτιστικές δραστηριότητες, οργάνωση και εμπύχωση δράσεων.

Τα Κοινωνικά Δίκτυα εμπλέκουν:

- δημοτικές υπηρεσίες: κοινωνικές υπηρεσίες προς τα παιδιά, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τους ηλικιωμένους; υπηρεσίες πολιτικής για τη νεολαία, πολιτιστικές υπηρεσίες (βιβλιοθήκες, κ.ά.),
- σχολεία κάθε επιπέδου (κυρίως δημοτικά σχολεία και γυμνάσια),
- ενορίες – κατηχητικά, ενοριακές ομάδες εθελοντών,
- εθελοντικές ομάδες για τον πολιτισμό, την κοινωνική ένταξη, το περιβάλλον, τον αθλητισμό,
- επαγγελματίες και εμπόρους,
- επιτροπές γειτονιάς,
- κέντρα φροντίδας ηλικιωμένων,
- ανεπίσημες και άλλες ομάδες (πρόσκοποι, συνδικάτα...),
- απλούς πολίτες.

Ερώτηση: Ποιά ανάγκη καλύπτουν τα Κοινωνικά Δίκτυα;

Andrea: Τα Κοινωνικά Δίκτυα σε μια πόλη αφορούν φορείς κοινωνικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα και επιθυμούν να οικοδομήσουν και να αναπτύξουν μια δομή διαλόγου, η οποία εκφράζει τον πλούτο και την πολυπλοκότητα της γειτονιάς.

Ερώτηση: Πώς λειτουργούν τα Κοινωνικά Δίκτυα και πώς γίνεται ο συντονισμός τους;

Andrea: Οι συλλογικότητες και οι πολίτες που συμμετέχουν στα Κοινωνικά Δίκτυα συναντιούνται τακτικά για να γνωρίσουν καλύτερα και να μελετήσουν τα ζητήματα και τα προβλήματα της γειτονιάς, καθώς και τους πόρους που διαθέτει και τις ευκαιρίες που προσφέρει. Η προσπάθεια είναι να αναπτυχθεί, μεταξύ των φορέων, ένα αίσθημα συνυπευθυνότητας για τη δημιουργία συνθηκών υπέρ της συλλογικής ευημερίας. Οι συναντήσεις χρησιμεύουν για την αξιολόγηση των προγραμμάτων που είναι σε εξέλιξη, με στόχο να υπάρξει συνεχής και αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των συμμετεχόντων φορέων. Οι συναντήσεις δίνουν επίσης την ευκαιρία να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες της γειτονιάς και να δωθούν απαντήσεις

σε υπάρχοντα προβλήματα.

Ερώτηση: Τι κάνει ένα Κοινωνικό Δίκτυο;

Andrea: Στο σημερινό αστικό περιβάλλον, το οποίο είναι ολοένα και πιο κατακερματισμένο και εξατομικευμένο, τα Κοινωνικά Δίκτυα προσφέρουν γόνιμο έδαφος για την ανάπτυξη της κοινωνικής συνοχής. Ειδικότερα, επιτρέπουν την ανάπτυξη ανθρώπινων πόρων και εθελοντικών δεξιοτήτων, τον σχεδιασμό πρωτοβουλιών, τη σύγκλιση, τη βελτιστοποίηση και την κινητοποίηση της υπάρχουσας ενέργειας. Στην πράξη, αποτελούν χώρους αξιοποίησης του κοινωνικού κεφαλαίου που υπάρχει στις κοινότητες. Συνεργασίες πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα προωθούν μια κοινή θεώρηση των προβλημάτων. Τα τελευταία χρόνια, τα Κοινωνικά Δίκτυα του Μπέργκαμο συνεργάστηκαν με πολλούς φορείς της περιοχής για να καλύψουν τις ανάγκες που καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια συναντήσεων. Με τον τρόπο αυτό οργανώθηκαν διάφορες εκδηλώσεις (πολιτιστικές εκδηλώσεις, παιχνίδια, συνέδρια για θέματα ευημερίας, εκπαίδευσης, λογοτεχνίας, αγορές αγροτικών προϊόντων, αγορές μεταχειρισμένων ειδών).

Ερώτηση: Οι 'εμπυχωτές γειτονιάς': ποιοι είναι και τι κάνουν;

Andrea: Ο 'εμπυχωτής γειτονιάς' είναι ένας επαγγελματίας, μέλος του 'δημοτικού συμβουλίου κοινωνικής συνοχής'. Υποστηρίζει τα Κοινωνικά Δίκτυα γειτονιάς και προωθεί διαδικασίες ενεργού συμμετοχής στα κοινά. Ως εκ τούτου, έχει ως καθήκον να στηρίζει την ανάπτυξη της κοινωνικής συνοχής μεταξύ των κατοίκων της περιοχής: ενθαρρύνει τη συμμετοχή των πολιτών, των φορέων και των θεσμών στην παρατήρηση και μελέτη των δεδομένων της επικράτειάς τους. Συγχρόνως διευκολύνει στο να διαμορφωθεί μια κοινή απάντηση σε σύνθετα προβλήματα, συνδυάζοντας πόρους που προέρχονται από επαγγελματίες με την ενέργεια και τις δεξιότητες ομάδων, οργανώσεων και πολιτών. Ειδικότερα, ο 'εμπυχωτής γειτονιάς' υποστηρίζει / βοηθάει τα Κοινωνικά Δίκτυα στους εξής τομείς:

- προωθεί μια κοινή και συλλογική οπτική γωνία στην σύλληψη, καταγραφή των αναγκών της κοινότητας, των επιθυμιών της και των ευκαιριών που αυτή προσφέρει,
- παρέχει δεδομένα και πληροφορίες σχετικές με ζητήματα του χώρου, για να διευκολύνει την καταγραφή των προτεραιοτήτων παρέμβασης,
- διεξάγει δραστηριότητες μελέτης, έρευνας και τεκμηρίωσης, πάνω σε θέματα που σχετίζονται με ανάγκες εκπαιδευτικές, κοινωνικές, συνύπαρξης,
- κατευθύνει και προωθεί ευκαιρίες σύνθεσης και παρουσίασης των αναλύσεων και των δράσεων που είναι σε εξέλιξη,
- διευκολύνει στο συσχετισμό ανάμεσα στις ανάγκες που έχουν καταγραφεί και τους θεσμικούς και συλλογικούς πόρους,
- συνοδεύει δράσεις πρόληψης και κοινωνικής προώθησης σε μια γειτονιά, για να δημιουργηθούν σχέσεις που διευκολύνουν την υποδοχή και τη διαχείριση επικίνδυνων και προβληματικών καταστάσεων,
- βοηθάει στην προώθηση και την ανάπτυξη πρωτοβουλιών για να διευκολυνθεί η κοινωνική συνοχή,

- βοηθάει στο να αναπτυχθούν σχέσεις ανάμεσα στα Κοινωνικά Δίκτυα μιας γειτονιάς και τα άλλα δίκτυα που υπάρχουν στην περιοχή (έμποροι, επιτροπές γειτονιάς, ομάδες συμφερόντων), καταγράφοντας διατομεακούς στόχους.
Σε γενικές γραμμές, οι 'εμψυχωτές γειτονιάς' υποστηρίζουν τις πρωτοβουλίες, την εξέλιξη και τις αλλαγές που ένα Κοινωνικό Δίκτυο θεωρεί απαραίτητο για την ανάπτυξή του.

Ερώτηση: Με ποιο τρόπο τα Κοινωνικά Δίκτυα αποτελούν μια συμμετοχική δυναμική, ένα παράδειγμα ενεργού πολιτότητας;

Andrea: Πρόκειται για μια διαδικασία που επιτρέπει σε διάφορους κοινωνικούς φορείς να λάβουν ενεργό ρόλο στις κοινωνικές και πολιτιστικές αλλαγές που σηματοδοτούν την 'συμβίωση' μέσα σε ένα αστικό περιβάλλον. Τα Κοινωνικά Δίκτυα προωθούν ενεργά τη διαδικασία συμμετοχής των διαφόρων φορέων για τη δημιουργία ενός χώρου επικοινωνιακού διαλόγου. Τα Κοινωνικά δίκτυα είναι σημαντικά για τη δημόσια διοίκηση ως αποκεντρωμένοι παρατηρητές των φαινομένων της πόλης, των δράσεων και της δυναμικής των διαφόρων κοινωνικών φορέων: αποτελούν ευκαιρίες για γνωριμία στο χώρο της γειτονιάς, αποτελούν χώρους διαμεσολάβησης και πολύτιμης κοινωνικής ανασύνθεσης.

Σημειώσεις:

[1] Τα κοινά αγαθά σε μια κοινότητα απαιτούν την φροντίδα και εμπλοκή όλων των πολιτών (ατόμων, ομάδων, ενώσεων, θεσμών ...). Πρακτική εξειδίκευση της έννοιας των κοινών αγαθών (the 'commons') είναι για παράδειγμα οι φυσικοί χώροι που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από την κοινότητα (κήποι, κτίρια ...).

Σχετικός βιβλιογραφικός σύνδεσμος

Δήμος του Μπέργκαμο: Τι είναι τα Κοινωνικά Δίκτυα γειτονιάς (στα Ιταλικά)
<http://www.comune.bergamo.it/servizi/Menu/dinamica.aspx?idSezione=3780&idArea=1182&idCat=1195&ID=66557&TipoElemento=pagina>

Συγγραφέας του άρθρου:

Rossella Aldegani - Cooperativa Alchimia - rossellaaldegani@coopalchimia.it